

20. gada-gahjums.

Mahjas weesis.

Ernst Plates, Mahjas weesa ihpashneeks un apgahdatajā.

Mahjas weesis isnaht ween reis pa nedetu.

Maksa ar peesuhitichanu par pasi:

par gadu 1 rub. 60 kap.
" pufgadu 85 "

Maksa bes peesuhitichanas Rihgā:

par gadu 1 rub. — kap.
" pufgadu 55 "
" 3 mehneschi 30 "

Mahj. w. teel isdohts festbeenhim no p. 12 fastohst.

Maksa
par fludinajichanu:

par weenas fleijas smaltu rakstu (Petit-) rindu, jeb te weetu, ko tahda rinda eemem, maksa 10 kap.

Redatzija un ešpedizija Rihgā,

Ernst Plates bilšhu- un grahmatu- druktawā pee Rehtera basnizas.

N°. 12.

Sestdeenā, 22. Merz

1875.

Rahditajā.

Saunatahs sinas.

Celšchemes sinas. No Rihgas: teatera israhbichana. No Baltas: isskaidroschana un pretoschanahs. No Kursemes sinodes spredumi. No Behreles bahlas: fugu bubweschana. No Behterburgas: weza papihra nauda, — purwoju issaufinashana, — Malzowa fabriki. No Georgenburgas: konterbantes bubschana. No Penzas: brandwihna dferchanas masinashana.

Ahrsemes sinas. No Franzijs: Bonapartistu ristofschana. No Wiines: keisara braufschana us Italiju. No Spanijas: Karlistu dumpis fah masinatees.

Swehtu runa tureta no R. Thomsona Rihgas Latw. beedribas gada-swehtids tai 19. Februari 1875. Sihli notitumi is Rihgas. Sina pahr usfaul-teem Rihgā. Atbildes.

Peelikumā: Behgti. Graudi un seedi.

Saunatahs sinas.

No Dohbeles. Rā dšird, tad Dohbeles semkohpibas beedriba nodohmajuse Augusta mehnescha beigās notureht attal lohpu istahdi. Pee laudim arweenu wairaf ta atsihichana isplatahs, ka schahdas istahdes lohti derigas, tapehz ari war jereht, ka pee tahs Augusta mehnesi celšch Dohbeles noturamas istahdes dalibas-nehmeju netruhls.

No Leepajas teel „Zeitungei f. St. u. L.“ sinohts, ka pehz tam, kad Wahzu waldbiba aisleedsa sirgus pahr rohbeschahm pahredoht Franzijs, tilšchoht drihsunā no Leepajas ar lugeem aissuhititi kahdi 500 sirgu us Kopenhageni, no tureenās tad sirgi attal tilšchoht suhiti us Franziju. Leepajas ohsts tagad wifai tihrs no ledus, tā ka kugofschana jaw fahkufehs.

No Kolonnas (Maslawas gubernija) teel sinohts pahr kahdu breefmigu uguns grehku. Tai nakti no 12ta us 13to Merzi tureenās maschiku fabrika darbu weeta, fur wagonus taifa, iszhelahs uguns. Sadega 40 gatawi un 40 wehl darbā buhdami wagoni lihds ar wifu darba weetu. Wagoni bija pafsteleti no Tambowas-Soratoswas dselszeta un no tureenās dselszeta pahrwaldibas bija atsihtihis agents, kas lai wagonus fanem; bet wifsch wehl to nebija isdarijis, kad wifš nodega. Da zaur uguni nodarita fshahde fneedsotees lihds 100,000 rubl. Ehlas un wagoni bija par kahdeem 80,000 rubl. apdrohshinati. Kahdi 200 strahdneeki palikušchi bes maises. Uguns zaur to esohht iszhlees, ka trihs Wahzu meistari, kas pa nakti strahdajufchi, ne-usmanigi ar uguni apgahjufchees.

No Wahzijas. Jaw isgahjufschā rudenī Wahzu keisars Wilhelmus bija nodohmajis braukt us Italiju, tur Italijas kehni-ku Viktoru Emanueli apmekleht, bet newefelibas deht, to ne-isdarija. Schini gadā nu Wahzu keisars braufs us Italiju.

— Rā daschas Bruhfchu awises sino, tad Bruhfchu waldbiba

pa klusu leeldeenās laiku (ahrsemēs jaw leeldeena bijuse) pahrspreeschohht, tā wifu labaki waretu pret ultramontaneem strahdabt; gribohht fastahdiht likumu, kas wifpahri aistahw walstislikumus un walstis wirswaldiba. Ja Bruhfchu waldbiba isdohdahs mineto jauno likumu walstis likumōs usnent, tad wina fawā walstis warā daudj ko buhtu panahkufe.

No Rohmas. Pahwests paleel deenu no deenas wezaks un ta stunda war drihs atnahht, fur wezais firmgalwis fawas azis aisdara un jauns pahwests jazet. Politikas wihri un awischneeki tapehz ari jaw spreesch un runa, raksta un strihdahs pahr jauna pahwesta zefschanu. Ir no leela swara, tā pahwests politikas leetās isturahs, tapehz nu ari newa weenalga, kas pehz fchi pahwesta teel eezelts par pahwestu. No kahda swara politikā pahwesta istureschanahs, kas zeen. lasitajeem deesgan sinams, jo wineem fikai wajaga atgahdinatees enzillitu, pretoschanohs pret jauneem basnizas likumeem Wahzija u. t. pr. Kad nu reis par jauna pahwesta zefschanu fahkufchi runahht, tad ari kahdus wahrdus par tam fche fazijim. Wairaf nefa. 300 gadu wifš pahwesti ir bijufchi Italeefchi un tas tapehz tā bijis, ka kardinatu fabeedriba jeb swehta kolegija, kas pahwestu is fawa widus zet, arweenu pa leelakai datai pastahwejuse is Italeefcheem un tamdeht ari Italeetis tizis arweenu par pahwestu eezelts. Schim brihscham swehta kolegija pastahw is 55 lohzeekleem, no kureem 34 ir Italeefchi un tee 21 ir ahrsemneeki (7 Franzufchi, 4 Austreeschi, 3 Spaneefchi, 2 Angli, 2 Wahzeefchi, 1 Belgeetis, 1 Portugaleetis un 1 Seemelu-Amerikaneetis). Bes tam pahwestis ir nodohmajis wehl 5 kardinatus zelt, kas wifš peezi ir Italeefchi. Kad nu reis nahls pee jauna pahwesta zefschanas, tad buhs pawifam 39 Italeefchi pret 21, kas naw Italeefchi, tapehz gau nebuhs jafchaubahs, ka jaunais pahwests buhs attal Italeetis.

No Spanijas Rā kahda Frantschu awise sino, tad „sata zetortdeena“ (tai 13ta Merzi ahrsemneekleem jaw bija sata zetortdeena) kahdi waldbibas saldatu pulki un kahdi Karlistu pulki, kas weens ohtram preti stahweja, esohht fawā starpā faweenofufchees. Karlistu lehgeri bijufchi lajami fludinajumi: „Lai sato meers!“ „Augsta laime Kabreram!“ Don Karlofs pawehlejis, lai fchohs Karlistu pulkus stingri apstrahpejohht. Rā no Madrides teel sinohts, tad 6 generali, 3 palkawneeki un daudj wirfneeku is Karlistu armijas pahr rohbeschahm Franzijs aigahjufchi un tur Spanijas kehni-ku padewufchees. Tas pa leelakai datai notizis zaur Kabreras istureschanohs Karlistu leetā.

Gefchjemes sinas.

No Rihgas. Rā is fchi numura fludinajumōs lafams, tad fwehtdeenu tai 23fchā Merzi Latw. beedribas namā buhs teaterā israhdiſchana Kronwalda kapitalam par labu. Uf fchihs israhdiſchanas labdarigo mehrki norahdidami, iſſakam to wehleſchanohs, lai dauds uf fcho israhdiſchanu fanahktu, un zeram, ka ari ſtatitaju netruhts, jo latrs kreetas Latweetis ſawu artawu Kronwalda kapitalam neleegs.

No Balkas. Pret R. M. kunga rakſtu M. w. N. 10 „Wehl no Balkas“ man kahds wahrds fche japeemin. Nemas negribu leegt, ka R. M. l. ſawā rakſtā pateefibu nebuhtu iſſajijis, bet to ari newaru atſtaht ne-aiſnehmufe, ka winſch ſawu pateefibu weetahm iſpuſchtojis ar neekem. Raudſim ar wina rakſtu druſzin tuwafi eepaſihteas. Winſch ſaka: „Par ziteem neto fcheit nepeemineſim, ka til par meitahm, kas ſemju gruhtu dſihwi apnikuſchas, nu melle weeglaki maiſiti eht un par „pilsſehtas mamſeliti“ palikt. Rā daſchāi tahdas weeglas dſihwes mekletajai jaw ir nogahjis, ka meitas krohniti pilsſehtā weegli ari paſpehleja, to man fcheit newaijadſchs teikt u. t. pr.“ Es gauſchi luhgtu, ka R. M. l. raudſitu ſkaiht, zil Balkas pilsſehtas meitas ir ſawu krohniti paſaudejufchas un aprehknaht, woi Balkas draudſe wairaf tahdas meitas ne-atradiſees uf ſemehm, neta pilsſehtā. Tahlak: „Semju ſaimneeki tagad newar meitas dabuht pat par leelaku lohni, tadehl ka truhkt, daſcha laba uf pilsſehtu aiſeet weeglakā dſihwē. Bet pilsſehtas war deeneſtneejes latru brihdi atrast un dabuht.“ Luhgtu, ka zeenijami laſitaji eewehrotu, ka R. M. l. nepilsſehtneekſ buhdams maſ ween ſina, waj pilsſehtā tā war deeneſtneejes dabuht? — Behdigi: „Tad ari, tad kahda pilsſehtas deeneſtneeje teel prejeta, winai ja-eet tikai pee pilsſehtneeka praſta ſtrahdneeka, kur ari deesgan gruhtibas. Jo pilsſehtas ſtrahdneeki wiſu waraf tahdi, kuru pat no ſeewas pa ſemmu teel uſtureti, kad waſara beigta un waſaras pelna iſlaista.“ Kad nu ohtro un trefcho, jeb pehdigo peeminejumu ſalidſina, tad redſ, ka wina weens pret ohtro runa. — Ohtrais ſaka: „daſcha laba (prohti meita) aiſeet uf pilsſehtu weeglakā dſihwē.“ — Trefchais: „Wihri teel pilsſehtā no ſeewahm uſtureti.“ — Luhgtu, waj tad tahda uſtureſchana beſ publehm un ruhpehm nah? — Ja nu wihra uſtureſchana publes un ruhpes ir, tad abus teikumus ſaweenojoht iſnaht kahds teikumus: „Semju ſaimneeki tagad newar meitas dabuht pat par leelaku lohni, tadehl ka truhkt, daſcha laba uf pilsſehtu aiſeet weeglakā dſihwē, ruhpes un publes.“ — Luhdſu R. M. l. eewehrojat, ka meitas gan paſchas labaf ſin, kadehl winas pilsſehtā labaf nah, neta uf ſemehm un newis weeglakas dſihwes deht.“

Walzeneete R. R.

No Kurſemes. Pah Kurſemes ſinodi, kas pehm no 12ta lihds 17tam Septemberim tika Leepajā notureta, ir tagad plaſchakas ſinas iſlaistas. Iſ ſchilm ſinahm kahdas fche peemineſim. Jelgawas mahzitajs Schulza l. iſſajija to wehleſchanohs, ka lauku draudſes wairaf par tam ruhpetohs, ka lai baſnijas meldinus wiſur weenadi dſeedatu; nepatiſkami eſoht tagadejais raibums pilsſehtas baſnijas, kuru draudſe paſtah-

woht iſ daſchadu draudſchu lohzeekem. Derigs buhtu, ka wiſas baſnijas liktu dſeedaht pehz weenas koratu-grahmatas un prohti „Punſchela.“ Kurſiſchu mahzitajs Grafa l. lika preeſchā, ka buhtu derigi atkal eewest preeſch jaunelkeem katkiſma iſſkaidroſchanu baſnijā pehz Deewa kaiſoſchanas, lai waretu jaunus laudis iſſargahht no weenmehr wairaf iſplatidamahs netizibas. Sinode fcho preeſchlikumu pahſpreeſdama atrada par derigu eewest ilgaku deewgalda-mahzibu. Schai mahzibai wairajoght wiſu maſaf 4 nedelu garai buht. Wahnes mahzitajs Böttigera l. ſinoja, ka ta preeſch labu Latweeſch laſiſchanas-grahmatu apgahdaſchanas eſzelta komiſija eſoht faſtadhijufe liſti no Wahzu tautas- jeb kauſchu-rakſteem, kas buhtu derigi preeſch pahſtrahdaſchanas un pahzjelſchanas Latweeſchu walodā. Sinode noſpreeſda fcho liſti likt drukahht un mahzitajeem peeſuhtihht. Jelgawas mahzitajs Seefemanna l. runaja pah Wahzeefchu behdigu buhſchannu Kurſemes lauku draudſes un luhdſa peepalihdſeht, lai waretu tā ſauzamo Maſ-Wahzeefchu behrnus iſſargahht no panihlſchanas. Sinode apnehmahs zaur bagatu kolektu gahdaſchannu palihdſeht. Tad ſinoja pah miſiones darbeem. Iſ Baldones mahzitaja Pand l. ſkohlh pahſſkata redſams, ka Kurſeme tagad kahdas 361 kauſchu ſkohlh, tas ir, 7 wairaf neta gadu preeſch tam. Skohlh apmelejuſchi 20,476 behrni; waſaras ſkohlhenu bijuſchi 3856. Skohlh plauſchannai tohti ſkahldejoht ſkohlhlikumu truhkums. Peenemts tika kahds no ſewiſchkas komiſijas iſſtrahdahts ſkohlh plahns, kas wiſeem mahzitajeem tikſchoht peeſuhtihht. Tad ari tika ſinohts, ka eſoht nodohmajufchi muſſchneeziſbas (ritterſchafteſ) kauſchu-ſkohlh Jelawā ſchirt no tureenās ſeminara, ar kuru ta lihds ſchim bija ſaweenota; ari par Kreewu walodas mahzibu tikſchoht wairaf gahdahts.

No Behreles bahkas (Sahmu ſalā) teel Kronſtates wehſtneſim ſinohts, ka no 1. Merza ſahkoht bahka jaw uſtur uguni. Ledus zaur wehjeem ſadauſihts un no malas atdſihts. Tai 13tā February kahdi tureenās ſemneeki Igauni bija uſgahjuſchi uf juhru rohaus medihht un bija pa ledu nogahjuſchi lihds Kurſemei. Wini ſtahka, ka preeſch jaumbuhwejamas Kolkuraga bahkas, kahdas 7 werſtes no kraſta, teekoht ar 100 ſirgeem peeſewiſti akmeni. Maſ-Jhri teekoht preeſch ſchonera (kuga)- un wairaf leelu bordinu-buhweſchanas ſagahdataſ buhwejamas leetas. Buhweſchanas meiftars ir ſemneeks Jaans Knils iſ Sahmu ſalās; winſch ſchim brihſcham buhwejoht Sahmu ſalā kahdam uf tureenu aiſgahjuſcham Kurſemneekam Ramſtam bordinu. Kurſeme pee kugu- un leellaiwu-buhweſchanas labpraht peenemohht par meiftareem Sahmſaleeſchus, jo tee to darbu labaki mahkoht.

No Pehterburgas. Finanzminiſtera l. eewehrodams, ka wehl ſchur tur nabagu laudim atrohdahts weza papihra nauda, kas ſawu wehrtibu ſaudejufe, ir no Keiſara iſluhdſees un dabujis to atwehleſchanu, ka wehl lihds nahkoſcham jaungadam tiks uf luhgſchannu weza nauda pret jaunu iſmihta; luhgſchannas rakſis ja-eefuhta pee finanzminiſtera jeb pee walſtſbantās waldibas un japeeleek klahht tee wezas naudas gabali.

— Rā Pehterburgas awiſes ſino, tad Pleſkawas gubernija teel iſmekleti, iſſwert, iſmehriti purwaji, lai no teem waretu uhdeni nolaiſt un tā tohs ſaufus daridami pahwehſt par derigu un augligu ſemi. Pee iſmekleſchannas eewehro, kahds nu purwajs ir, waj ſahlu- jeb ſuhnu-purwis. Pee kanaku rakſchannas ir par wiſu derigakeem iſtrahdijufchees ſtrahdneeki iſ Witebſkas gubernijas.

*) Peeſihnejumus. Pahſpreeſdums paleel pilnigats, tad pahſpreeſchamo leetu no daſchahdahtm puſehm apluhlo, tapehz ari fcho ſinojumu no Balkas zeen. laſitajeem paſneebſam; beſ pah meitu- un puſiſchu-aiſeefchannu uf pilsſehtahm runajohht gan wiſpahrti jaſala, ka daſchs puſiſch un daſcha meita gan „weeglakas dſihwes“ deht uf pilsſehtu aiſeet un to gereto weeglumu un labumu tur nepanaht. Redaktija.

— Tāhs leelakas industrijas eeriktes (fabriki) Kreewijā peeder generalim E. J. Malzowam. Plaschatas finas par tam atrohdam Kreewu awisē („Golosa“), no kurahm kahdas šchē usshimesim. Malzowa fabriki eenem semes leelumu no kahdam 238,000 destināhm un issteepjāhs pahr trihs aprin-keem (kreisehm). No teem daschadeem fabrikeem peeminesim tohs leelakohs: preekšč kristalu un glahšču leetu taisščanas 7 fabriki, tad 7 fabriki preekšč dselsē-leeščanas un dselsē-leetu taisščanas, tad wehl 7 spirktā- un alus-bruhšči. No masakahm fabriku eerikteshm šchē peeminesim keegelu zeplūs, sahgu dsirnawas, tehjas-fabrikus u. t. pr. Wisus fabrikus un fabriku eeriktes kohpā saškaitoht atrohd pa wisam 107. Pahr strahdneekem runajohht jafaka, ka pawisam strahda kahdi 128,000 strahdneeku. Strahdneeku lohne istaiša pa gadu lihds 1,265,000 rubl., inscheneeri, inspektori u. t. pr. dabuhn 170,000 rubl. lohnes. Pee fabrikeem ir ectaisitas 14 shkolas, kur 25 shklotaji un 1500 shkoleni atrohdahs. Zil leeliski Malzowa fabriki, to rahda nupat mineteē škaiti.

No Georgenburgas sino „Waldibas wehšinesis“ pahr kauščanohs, kas notiluse starp rohbeschū fargeem un konterbantneekem. Tai 11tā Februari pulkstien 4 no rihta kahdi konterbantneeki, konterbanti par rohbeschahm no Pruhšcheem wesdami, satapa diwi rohbeschū fargus, to pee Taurogas brigades peederigo suhkuru Matuščenku un to pee 23ščo kasaku pulka peederigo kasaku Trisonowu. Kad nu abi mineteē rohbeschū fargi Matuščenka un Trisonows bija us konterbantneekem šchahwuschī un ari konterbantneeki us wineem šchahwuschī, tad konterbantneeki ar šawahm prežehm sahka muht un abi rohbeschū fargi wineem pakat dsihtees. Kahdu puswersti pakat dsinuschees wini tohs panahza un ar sohbenu rohlā teem tšchetrejas ragus ar spirktu atnehma; bet kad nu konterbantneeki pamanija, ka tikai diwi rohbeschū fargi wineem usbrufšči, tad wini us teem šchahwa un Matuščenku weeglaki un Trisonowu gruhstaki eewainoja; tad diwi ragus atkal jawā rohlā dabujuschī, ar tahm aisschreha. Ziti rohbeschū fargi šchahwuschī dsirdejuschi, bija klahst peesteiguschees un eewainoto Matuščenku un Trisonowu fatikdami un pahr aismufuschēem konterbantneekem sinahst dabujuschī, dsinahs teem pakat un tohs fahkra. Bija trihs schihdi un weens semneeks, wisi tšchetri kā leeli konterbantneeki pasihstami. Wehslak atrada 12 muzinas spirktā un weenu paku pretšču, ko konterbantneeki mudami bija nometuschī. Kasaks Trisonows bija til stipri eewainohs, ka pehz diwi deenahm nomira; turpreti Matuščenka, weeglakas bruhzes dabujis, drihs tikschoht isahrstehts. Muhfu augstis Keisars apdahwinajis Matuščenku ar gohda sihmi un Trisonowa mantneekem weenreisigu naudas dahwanu.

No Penšas kā tureenas awises sino, tad Penšas gubernija teel stipri masinata brandwihna dserschana, zaur ko sinams kaušču labklahščanahs wairojahs un tikliba teel pazelta. Tas bija tā: Penšas gubernators Latischschews sahka 1873. gadā us tam strahdaht, lai dserschana masinatohs. Us wina usaižinaschānu weena semneeku draudse pehz ohtras tam teizamam nodohmam peekchrahs, waj nu fawus krohgus flehgt, jeb kur tas kautklahda eemesla deht nebija isdarams, tur nospreeda strahpi par peederschānohs. Geshakumā dohmaja, ka šchahdus spreedumus draudses spreeduschas, gribedamas gubernatoram pa prah-tam dariht, bet ne wis ar to ihstu nodohmu, lai brandwihna dserschana masinatohs. Kas tā bija dohmajuschī, tee bija wish-luschees, jo draudses jeb pagasta waldibas bija ar to pateesu

wehleschānohs pee darba kchruschahs, lai schuhposchāna waretu apšpeest. Zil labi ar to weizees, to peerahda beidsamee diwi gadi. Penšas gubernijai ir kahdi 1,208,000 eedšiwotaju. Lihds 1873ščam gadam tika til dauds brandwihna pa gadu isdserts, ka us katru eedšiwotaju nahza pa weenu wedro (10 stohpi). Kad nu wedro brandwihna sikhā pahrdohschānā maksā 4 rubl., tad preekšč 1873šcha gada bija isdschruschi par kahdeem 5 milioneem rubl. brandwihna. Zaur mineto preti-strah-daschānu bija 1873ščā gadā brandwihna dserschana us pusi pamasinata, jo isdschra tikai par 2½ milionu rublu brandwihna, un 1874tā gadā tikai pa 1 milionu rublu brandwihna, tā ka pehrnā 1874tā gadā gubernija bija zaur masak-dserschānu uitaupijuse 4 milionus rublus. Wisas krohna nodohščanas istaiša lihds 1,700,000 rubteem, tā ka senal Penšas eedšiwotaji bija gandrihs trihs reis til dauds brandwihnā nodschruschi, zil teem bija krohna-nodohščanas jamakša. Bet zaur masak-dserschānu neween til un til dauds naudas teel us-taupita, bet kas jo wairak eewehrojams, tas ir, ka zaur masak-dserschānu til lab kaušču weseliba kā ari kahrtiba teel stip-raki ustureta. Tē mums atkal weens peerahdijums, ar kahdeem milsu johleem Kreewija sawōs darbōs un zenteenōs us preek-šču dohdahs. Diwi gadu laikā spehja dserschānu pamasinaht no 5 us 1 milionu, tas ir weens leels panahkums, tas mums apleezina, ka ar faweenoteem spehkeem dauds, dauds ko war panahht un isdariht.

Ahrsemes finas.

No Franžijas. Bonapartisti sahht drohšchi strahdaht un rih-kotees sawai partijai par labu, mas ko par republikas waldibas un tautas sapulzes spreedumeem ko behdadami. Repu-blikaneešču awises, us Bonapartistu pahdrohšču istureschānohs norahhidamas, atgahdina ministerijai, lai wina ar usma-nigahm azim Bonapartistus usraugohht. Tagad, kur jaunee tau-tas weetneeki buhs zetami, Bonapartisti wisadi puhlesfees un ruhpefees, ka lai is wina partijas tiktu jo wairak tautas weet-neeki eezelti. Wini ari nemas neleeds, bet drohšchi issaka, ka pee tautas weetneeku zelschānas wini wisadi puhleschotees sa-wai partijai par labu, tas ir, pret tagadeju republikas wal-dibu. Waldibai peenahktohs šchahdu sawu pretineeku rihlo-ščanohs apšpeest; bet ja wina to nedarihs, tad jaw turpmat buhs strihdinu un nemeeru deesgan.

No Wihnes. Austrijas keisars nodohmajis us Italiju braukt, gribedams Italias kehniā apraudsiht. Awises pahr šcho ze-loščānu sinodamas, norahda us tam, kahda nosihmeschāna šchāi waldneeku fatiščānai buhschoht politikas sinā, ihpaschi ultramontaneem. Kad nu wehl eewehro, ka ari Wahžijas kei-sars us Italiju brauks, tad gan naw jashaubahs, ka šchee augstee waldineeki sawā starpā farunasees un faweenosees, kā wifu labaki warehs pahwesta un ultramontānu rihloščānāhm preti strahdaht. Daschi awischneeki dohd Franžijai to padohmu lai ari wina raugohht pee minetahs farunāschānāhs un fawee-noschānāhs peebeedrotees. Tā nu reds, ka laizigas waldibas arweenu wairak sahht weenotees pret pahwesta usmahščānāhm.

No Spanijas. Kā no Barihses Wahžu awisei („Nat. Ztg.“) teel sinohts, tad Karlistu dumpis Spanija drihs beigschotees, jo daschi augsti lungi, kas us Don Karloju ko eespehoht, us tam strahdajohht, lai waretu Don Karloju pee kara beigschā-nas jeb pee meera falihgščānas peespeest. Tai 15tā Merzi pa telegrafu tā sinā atnahza, ka Don Karlofs sa-aizinajis

Nawaras un triju Baſtijas pawalſtu weetreelus un no teem praſtjīs jaunū kara-nodoſſchanu (kontribuziju). Mineete weetneeki atbildejuſchi, ka winu ſeme tā iſtulſchota, ka ta wairis nefahdas maſfaſchanas newarohſt uſnentees; tapeh; lai Don Karloſs raugohſt ſew zitur tur naudu pagahdaht. Tahdu atbildi dabujis Don Karloſs draudejis, ka no kara-weſchanas buhſchoht atkahptees; bet minete weetneeki paſtahweja uſ ſawu atbildi. Œchi ſina nu jaw rahda, ka Don Karloſam naudas ſpehti ſahl iſſitt un ka minetas Nawaras un Biſtajas pawalſtes, kaſ uſ Don Karloſa puſi ſtahweja, tagad ſahl ſawu preteſtibu rahdiht. Jaw winu reiſu peeminejam, ka Karliſtu kara-pulkoſ raduſchahs diwi partijas, weena partija, kaſ grib meeru, un ohtra partija, kaſ no kara negrib atkahptees wali-gas dſihwoſchanas un ari laupifchanas deht. Pee tahs meera-gribedamas partijas peeder generalis Kabrera, kaſ jaw diwi iſſludinajumus meera ſalihgſchanas deht ar Spanijas waldbibu iſſlaidis, ka to jaw ſinojam. Geſahkumā dohmaja, ka Kabrera, ko Don Karloſs no kara-wadona amata tagad nozehlis, zaur ſawu ſludinajumu neko nepanahlſchoht, bet tagad kaſ zitadi iſrahdijees. Spaneeſchi eeſahlumā pretojahs Kabreras preeſchlikumam, ka pee iſlihſchanas Karliſtu wirſneeki ar tahdu paſchu gohda kahrtu tittu uſnenti waldbibas kara-pulkoſ, bet nu wini wairis tam nepretojahs, jo ilgohſchanahs peh; meera paleeſ arweenu ſtipraka. Par peerahdiſchanu, ka ſtarp Karliſtu wirſneekem deeghan tahdu, kaſ no Don Karloſa grib atſtahtees un kehina waldbai padohſtees, peeſekam ſche to ſinu, ka preeſch kahda laika wairaf Karliſtu wirſneeki pahrgahjuſchi par rohbeſchahm Franziā ar to nodohmu, no Don Karloſa deenasta iſſtahtees un kehina Alſonſo padohſtees. Wiſu, ko nu pat ſazijam, kohpā ſanemoht gan jaſafa, ka wiſai ilgi gan nebuhs uſ meeru Spanijā jagaida, lai gan naw japeemirſt, ka Spaneeſchem kā deenwidneekem ir weegli grohſams prahts, kaſ ſchodeen dohma dariht to un rihtu jaw padara ko zitu.

Œwehtku runa, tureta no M. Thomſona Nih-gas Latweeſchu beedribas gada-ſwehtkōs tai 19. Februari 1875.

M. L. „Deews dohd ſauli un leetu.“ ſchohs wahrduſ mehs laſam uſ kahda peeminas medata, kaſ ir peh; pahrzeeſteem grubteem laikeem 1772trā gada leets un ko pee ſcha nama grunts rakſchanas dſiti ſemē atrada.

Weenā puſe ir uſ medata iſteikts, kadeht winſch leets un ohtrā puſe ir redſama bilde, kaſ rahda wirs bagatahm dru-wahm ſauli un warawihlſni un wirs teem laſam tohs wahr-duſ „Gott giebt Sonne und Regen“ — „Deews dohd ſauli un leetu.“ Œchee wahrdi ir deeghan noſihmedami preeſch muhſu paſchu dſihwes, preeſch wiſas ſadſihwes un pat ari preeſch weenas beedribas. Tapeh; atlanjeet man ſchodeen un ihpaſchi ſchāi preezigā brihtinā, — tur mehs patlaban ſapulzejuſchees ſawas beedribas 7tohs gada ſwehtkuſ ſwineht, ſchohs wahrduſ wehl reiſi atgahdinaht, ka: „Deews dohd ſauli un leetu.“ Œſmu pahrlleezinahſt, ka ihpaſchi ſcham teikumam ſchodeen te ir ſawa weeta. — Geſchus gadus M. L. B. ir pawadijuſe un ſchāi laika ari daſchu peedſihwojuſe. Kad nu tohs ahtri aiſtezejuſchus gadus uſſlatam, tad ari mums to peeminau zits wirſrakſts ne-atleek, ka taſ: „Deews dohd ſauli un leetu.“

Bet, kad to uſ ſchi medata ſpeeſtu bildi wairaf eewehrojam, tad ta man, ka weena lihdfiba no zilweku un wiſu tauku ſadſihwes, parahdahs, un luhdſu man peedoht, ka es ihpaſchi par to ſchodeen runaſchu. — Mehs ſinam, ka beſ ſaules ne-weena pileena leetus nelihſtu un mehs ari to ſinam, ka tad, kad ſaule uſ kahdu leetu no weenas puſes ſpihd, Œtai ohtrā puſe ir ari krehſla redſama.

Bahr wiſahm beedribahm, wiſahm tautahm un wiſeem zilweku dſimumeem ſtahw kultura, kaſ tiſ pat, ka ſaule pee debeſim dabā, dara dſihwibu, ſpeh; zibu, kohſchumu un ari nowihſchanu. Kultura muhſu ſadſihwe tapat kā ſaule, netik ween mums gaiſmu dohd, zaur ko muhſu redſes aplohks iſplatojahs, netik ween muhs ſilda un dara kuſtoſchus, bet ari tapat, kā ſaule, ta dohd mums bagatas druwas, ta pilda muhſu apzirkaus un dohd mums weenu jautru un preezigu prahtu. Ta dſihwiba, kaſ zaur kultura ir zehluſehs, ari pee Latweeſchu tautas atradahs un ta ſewi iſdaitohſt ſahkdama zehla ſcho beedribu, kuras uſdewums nu ir atihſtiſchanu un glihtibu pee Latweeſchem kohpt. Ka taſ padalai, jaw noteek, neweens ne-leegs — un ka ſchāi beedribai jo ſtipraki pee ſcha darba ir jake-rahſ, gan ari ne. — Bet, kad muhſu zenſchanahs ir pateefigas un mehs gribam to ſtahwokli kultura aiſſneegt, ko zitas tautas jaw ir aiſſneeguſchahs, tad mums ir wiſu pirms jamahzahs tohs zelus un tohs lihdfeklus paſiht, kaſ wed pee teeſbas un pee gaiſmas. Iſhaki ſahohſt mums ir ſewi, ne ween no ahreenas, bet ihpaſchi eeſchliki, ja-iſglihto. — Mums ir ja-eewehro, ka wiſai atihſtiſchanai ir ſawa gaiſmas un ari ſawa krehſlas puſe. Kad mehs ſew paſcheem draugi eſam, tad ari mehs to eewehroſim, kaſ ihpaſchi muhſu eeſchliki atihſtiſchanai leeti dere, tā ka mehs ne-eſam jeb neteekam reekſteem lihdfigi, kam kautſchu ir apſeltita tſchamala un tomehr ſapu-wis kohdols.

Uſ to ſihmedamees, es gribu par kulturaſ gaiſmas un krehſlas puſi ko ſazihſt un tadeht luhdſu man ſawu pazeetigu wehribu kahdu brihtinu dahwahſt.

Zilweku ſpreedumi par to, ko par zilwezibas kulturaſ atihſtiſchanu noſihme, ir daſchadi. — Ziti ſkatahs ar lepnibu un apdrihneſchanu uſ to, ko zilweku uſzihtiba un prahtu ſkaidriba pehdejos gadu ſintendſ ir panahluſe un tapeh; ari pazet ſchohs laikus pah; wiſeem laikeem. Ziti atkal uſſkata zilwezigas ſinaſchanas un gudribas panahkumus, ar ne-uſtjizibu; wini teem peeſeep nepaſtahwoſchu, pat negatiwu wehrtibu un wehl daſchi tiſ tahſi eet, ka tee ſcho laiku atihſchanohs par atpakal eeſchanu noſihme un ſaprohtams tohs wezus laikus uſſlawe.

Nereki tee eemeſli preeſch ſchahdahm ſpreeſchanahm ir ti-kai weenā perſonigā dabā atrodami. — Par to newa ko brihtitees, ka daſchi wezi laudis, kam tiſ garigi, kā meeſigi ſpehti ſahl truhſt, iſ ſadſihwes darboſchanahm atraudamees wehl dahrgā atmirā tura ſawus ſpehla un preeka laikus. — Tee ir peemirſuſchi, ka laiks pats nebuht newa wairaf pah-wehrtees, kā wini paſchi, — ka zilweziba aiſweenu atjauno-jahs un paſcham zilwekam aiſweenu wezakam palikdamam reiſ ir jamirſt. Turprei jaunaweeſchi no teem eeſpaideem, kaſ ihpaſchi, tagatne muhſu darboſchanas mudina, ir wiſai aiſgrahbti, tee to panahkumōs wiſas zilwezibas labllahſchanu eerauga un tiſ ilgi, kamehr tee newa ſawu eedohmu malbi-

fchanohs jeb ari ne-isdohfchanohs panahkfufchi, tee flawe tagamni un flatahs ar leelahm zeribahm uf nahkotni u. t. pr.

Daufs ari par fcha laiku kulturu netaisni fpreesch tadeht, ka tee warbuht tikai to weenpufigi eewehro jeb ari teem weens wifpahrigrs pahrfkats truhft. — Ta p. pr. weens flawe tadeht, ka togadit fawas dohmas ar sibena ahtrumu no weenas pajauls malas uf ohtru war aiffufhtit; ka zaur technikas un industrijas attihstifchanu mums wifai daufs atweeglinafchanas ir tikufchas t. i. zaur twaiku mafchinahm fabrikas, uf dfelesjeeteem, fugeem u. z.; ka finatnibas atradumi tagadit ikweenam lehti un weegli ir panahkami. — Bet tas, kas to wifu ufteiz, mafaf to eewehro, ka pee wifa labumu ari daschi flittumi ir ijehlfufchees, tahdi, kas zilwekam wina eelfchfigu meeru trauze un daschu familiju laimi ifnihzina; kas pawairo mantas kahribu un to dshifchanohs pehz ahrigeem labumeem un walejas dshiwes, — ka zaur to ta plaija starp bagatu un nabagu fahl leelaka palitt u. t. pr.

Tapehz lai wehlejamees, ka mehs alafchin abpufigi ikatru notikumumu eewehroht fpehtum un pee apfpreeschanaahm ar mafaf pafchmihlibu un laiflibu cetum. — Bet turklaht fewi pafchus garigi flaidrotum un fewi attihftidamees jo deenas mahzitohs to wairaf pafiht, ka Deews muhs pehz fawa gihnja radidams, mums ir fawu ihpafchu ufdewi norahdijis, kuru ifpildohht, mehs wifos laifos un wifas fadshiwes fchkiras, neween fawos fpreedumos bet ari fawos darbos parahdijimees, ka pateesi attihsti zilweki.

Zilwezibas ufdewe ir: 1) Deewa bihjafchanah dshiwohht un pehz ta dshitees, kas to pateefigai Deewa atshifchanai peewed un 2) mahzitees Deewa leelus darbus pafiht un ta fawu pahrfpehju pahr dshiwneekem un dabas fpehkeem ifplatit. — Bet teklaht lai nepeemirftam, ka tas, kas fawu pirmo un fwehtako ufdewi ne-ispilda, kaut tas wifas pafauls gudribas atrastu un ta zilwezibai kalpotu, tomehr newa to ifdarijis, kas tam bija ufdohts. — Lai eewehrojam to, fo muhsu Bestitais faka: Mark. ew. 8. 36.

Wehl mums ir ja-eewehro tas, ka pate leeta ar tahs ijleetofchanu newa weens. Par prohwi, grahmatu drufafchanas atrafchana ir un paleel weens wifai leels fohlis uf preefchu eelfch zilwezibas attihstifchanas, lai gan ar neko fchais laifos til daufs neteel grehfohts, ka ar drufafchanu. Tikai tahdi atradumi, kas if netikleem motiweem ir zehlfufchees un kas preefch netiklibas teel leetati, ir zilwezibai par apgrehziibu. — Nepilnigus gadijumus, tapehz ka tee nepilnigi, neewahht neklahjabs. — Kad kahda familija waj laufchu fchkira, kas netikliba un nefchkihstiba miht, teel pee darbibas un fchkihstibas eeradinata un kaut gan tai wehl daschas zitas mahzibas truhft, tad tomehr ta weenu flawejamu fohli ir attihstifchanah jaw aiffneegufe.

Lai ari ne-aismirftam to, ka weens fohlis kulturah uf preefchu zilweku fadshiwwe weenu pahrgrohstifchanu dara, zaur fo attal nereti fadurfchanas un nepatihkamibas ijelabs. — Bet mehs finam, ka neklahda zihnifchana newa bef fahpehm un neklahds preeks bef afarahm. — Bet tas, kas fahpes leelaka fwarah leel, neka to panahktu mantojumu, tas, kas gaidamu preeku tikai tadeht panahktu nesteidfahs, ka turklaht warbuht beidsiht ir afaras ja-ifleij — tas ari nepafihfti nedf fina zilwezibas wehtibu un zilweka ufdewumu, fur tikai zaur zihnifchanu war ufwareht, — tikai zaur darbu, zaur ftrahdafchanu, pekna ir panahkama.

Lai nemaldamees, kad daschai jaunai zilwezibas attihstifchanai fenaf nepafihfti fchkehrfli zela stahjabs — turpreti tee lai mums no muhsu ufdewumu leeluma pahrleezina, — jo kad leelaki fchkehrfli rohdaht, tad ari muhsu ufdewums ir jo fwarigrs un ka ifdarifchana jo augstaka jo fwehtaka! —

Apfktatim pafchas kulturah gaismas pufi un tur tad redsefim, ka ta gaischaka un jaufaka weeta ir zilweka perfonigas brihwibas zeenifchana. Brihwiba ir ta augstaka laiziga manta. — Mehs wehl tagad ar fahpigahm juhtehm fkatamees uf teem laikeem, furos pat tahs wifu mahzitakahs tautas wehrdfibu aiffstahweja un to likumigi nodibinaja. Pat kristiga tiziba, kas zilweka brihwibu un wifu zilweku weenlihdfibu preefch Deewa mahja — pret wehrdfibu it neko ifdarit ne-eefpehja waj ari negribeja, bet tas gan notika, ka zaur tahs ifplatifchanu weetahm gruhbaka wehrdfiba tika eewesta, neka ta tumfa fenatne pee wezeem Greekeem un Rohnneekem bija atrohdamah. — Tas pehz Deewa gihnja radihst zilweks tika, tilpat ka kahda leeta ufstatihst, ar fo war tirgoht un darit ta, ka un fo grib. Turpreti fchim dohmadamam zilwekam pafcham nebija brihw neko gribeht, nedf fo wehletees.

Gohds augftam Deewam un flawa teem, kas par to gahdajufchi, ka tas fchodeenu wairs newa. — Ar perfonigu brihwibu stahw jo leelaka fahara, wifu laufchu kahrtu weenadiba pret likumeem. — Ba leelakai datai tas jaw ir wifpahr Siropah eewests un fur tas wehl newa notizis, tur waram zereht, ka zilwezibas attihstifchana un pateesa humanitete driht wirsrohku dabuhs. — Par to, ka nabagi un bagati, augfti un semi ir bijufchi un buhs, newa fo runahht, jo tas ir Deewa likums un ihpafchi ir Deewa likums, dohd ifkatram to peenahzigu gohdu un waldfichanu pahr wifceem zeenit un tai paklaufiht. Bet fo ari gan finam, ka pafstahwofchas nolifchanas, eerafchas un teefibas nelad weenareife un peepefchi newar pahrwehrfti un tapehz preefch tahdas pahrwehrshanas wajaga laika; — mehs zerejam, ka lihds ar kulturah attihstifchanohs ari wif eemefli judihst, kas tam wehl preti buhtu.

Tad pee perfonigas brihwibas mehs wehl weenu dftu un juhtigu buhfchanu ar preeku waram peemineht — kas ir tizibu fwabadiba. — Schi ir ihpafchi fcho laiku kulturah leelalais mantojums. — Waj gan newaram fewi justees laimigus, kad mehs daschadi tizibas behrni ifdeenas mihlestiba faateefamees, til pat daschadas darbofchanas, ka preekos un behdas un zaur tizibu kad, nejuhtamees fchkirtus. Zil breefmiga turpreti ir ta atmira, par kristitu wajafchanu, sem Rohnneeku keifareem un katotu inkwifizijas. Ar fchahfchalahm lai greefchamees no teem laikeem, kad Deewam par gohdu un sem flawu dfeefmu dfeedafchanu, kristigas tizibas brahti, fawus brahtus, bef lihdszeetibas, uf uguns fahrteem dedfinaja.

M. t. Reels fpehks ir kulturah attihstifchanai, — ta jaw daufs ir pafpehjufe un par to ari newa fo fchahbitees, ka ta wehl daufs, wifai daufs padarihst.

Bee kulturah attihstifchanah gaismas pufes ir ari peeftaitama ta gahdiba, kas fchais laifos teel preefch teem nabadfineem, truhkuma zeefdameem, til gariga, ka meefiga wihse, darihst.

Wifos laifos ir tahdi zilweki atrasti, kas labpraht fo atmest steigufchees, no fawas pilnibas, teem truhkuma zeefdameem, tomehr tas nebija til beefchi un wifpahrigrs atrohdamas, til ka tagadit. Ari fenakos laifos nebija nabagu laufchu dshiwwe til pafihftama, nedf ari ta juhte preefch lihdszeetibas ta attih-

Wita, kà to fcho brihdi atrohdam. Ihpafchi us nabagu behrnu un bahriau audsinafchanu un fchlofchanu nebuht netika dohmahts. Mehs lasam wehsture, ka tuhffiofcheem zilweki bef wifas apgahdafchanas bada nahwe nomiruschi, — ar lo lai to tagadit falihdsinajam. Tagadit itweens attihstihstis zilweks, kad tas tikai newa fawà paschmihliba par dsiu eegrimis — ir pahrllezinahts, ka wina usdewums ir, tur palihdsibu sneegt, fur ta til rohdahts un tà pee zilwezibas labklahfchanas ustohp-fchanas ar weiklibu peepalihdsieht.

Labdarifchanas beedribas mehs tagadit atrohdam zilwekus is daschahdahm fahrtahm, is daschahdahm tizibahm un no daschahdeem mahzibas stahwofkeem, weenprahrtigi pee fcha darba strahdajam un preezigus palihdsiehtajus wifur tur, fur pateesi ir truhziba, bef ka te weenai jeb ohtrai tizibai weenai jeb ohtrai tautai buhtu preekschrohta. — Schahs darbofchanas pamats ir ta augstaka dahwana, fo Deews ir zilweku firdis stahdijis un fo mehs mehdsam apfihmeht ar to wahrdu, mihlestiba. Tikai zaur kulturās attihstifchanahs fchai mihlestibai til plazfchas rehbeschas ir radufchahs un tahs pastakwigs fpehks ir isaudfis. — Bet fchis mihlestibas fpehks ari ir weens kulturās isplatifchanas lihdsieklis, kas to neween flute, bet ari us preekschu stumj un welf.

Man wehl pee kulturās attihstifchanas gaismas pufes ir japeekfalta tee atradumi, kas sinatnibas ir panahkti un to atradumu eewefchana praktigà dsihwè. Paschà preekschgalà slahw tahs sinatnibas nodalas, kas ar dabu un dabas fpehku ispehtifchanu nodarbojahs. — Bet M. K. es zeru, ka man par to newaijaga dauds runaht, jo Zuhš jaw paschi to wifu sineet, es tikai Zuhš luhdsu, man atlaut to atgahdinaht, — ka fchahs sinatnibas wifai zilwezibai ir wairaf labumus pasneegufchahs, nefa es to ihjà laika isskaidroht fpehju. Remsim mehs par prohwi semkohpibu, zil dauds te newa zaur sifiku, kemiju un fiffiologiju panahktis. — Leelas leetas ir panahktas — pat preeksch 100 gadeem, netigamas leetas ir panahktas, — jo mehs zaur zaurim nemoht, tagadit diwi reifas til dauds no weena un ta pascha lauka iskulam, nefa preeksch wehl nepilneem 100 gadeem atpafat. — Waj gan wifas zilwezibas labklahfchana nestahw tuwà sakarà ar semes anglu wantofchanu? — Waj gan seme nedohd wifahm tautahm un wifahm lauschu fahrtahm to waijadfigu usturu un to leelaku dalu materialu, preeksch isstrahdafchanas industrijà un preeksch tirgofchanas? — Semkohpu fahrtu deenu jo deenas wairaf pazelahs, tikpat materijaligi, kà garigi un ari tilligi. Senatòs laikòs tika pee wifahm tautahm semneeku jeb semkohpu fahrtu ar nezeenifchanu usflaita un ta pa datai ari nezeenifchanu, zaur sawu stahwofli kulturà pelnija, — bet tagadit tas ir zitadi un tas, ka tas ir zitadi, ir tikai kulturās attihstifchanas ispelns. Man wehl ir ja-atgahdina, ka sinatniba ari teem jaufakeem un fwehtakeem noluhkeem kalpo un te tad tikai luhdsu to eewehroht, fo mehs zaur walodu ispehtifchanu efam panahkfufchi un to palihdsibu, kas mums zaur medizinas sinatnibu teel sneegta. Schi pehdiga ir til tahli muhsu dsihwè eefehrufe, ka pehz jaunakeem spreedumeem teel peerahdihstis, ka pehdiga gadu simteni, zaur zaurim rehlinohht, zilweku dsihwes laifs esohht us ¼ lihds ½ pagarinahstis tizis. Tas nahk zaur to, ka tagadit preeksch leelahm fehrgahm un gruhstahm eewainofchanahm (kara lauka) ir tee aifargafchanas un glahbfchanas lihdsiekti atrahsti. Zil dauds, wifai dauds, zilweki fenatòs laikòs, tikai zaur nesaprafchanu agrà nahwe krita. — Ari behrnu audsinafchana un pa-

fchu peeaugufcho dsihwè un istureschanahts ir zaur kulturās isplatifchanahs pahrlabofufchahs un tas wifas dohd mums spirg-taku wefelibu un weenu garaku dsihwes laiku.

Bet m. K. pee til spohfchahs kulturās gaismas pufes man ir ari ta frefhlahs pufe japeemine.

Ta gohdbijiba un drohfschiba fo personigai brihwibai peekeel, teel daudskahrtigi neleetigi leetata, jo daschi fewi pazet pahrt wifu zilwezibas un deewibas angstibu un kalpo tikai sawahm nefklaidrahm eegribefchanahtm. Ta til flaidri no Deewa nolifta baufliba, wezafus zeenà gohdà tureht un waldbibai paklausihht, teel schais laikòs, beeschaki pahrfahpta, nefa tas tais wehltumfchòs laikòs notizis. — Kalpi saweem lungeem un faimneefceem fahk wairaf pretotees un jaunekli pret wezakeem flit-tali isturetees, nefa tas fenaf ir notizis.

Tas wifu gruhstakais ir tas, kà pee ziwiliseeretahm tautahm pat Deewa bihjaschanahts fahk retaki parahditees. — Schai laika mehs tahdus mahzitus zilwekus atrohdam, kas pret teem nemahziteem atlahsti un bef bailigi Deewu sawu raditaju aifleeds. Ar to nu suhd iffatra tikla gribeschanahts brihwiba un atbildeschana; tad paleel wifa zilwela darbofchana tikai weena mee-figa lufsteschana pehz dabas likumeem. Ka zaur tahdas teorijas eewefchanahtu praktigà dsihwè suhd wifas tiklibas, fahrtibas un likumigas faites, wairs newaijadsehs fewifchki isskaidroht. — Schi teorija atrohd ihpafchi pee teem pujmahziteem, to isdewigalo lauku, tee ranga fewi ar schahdu jeb tahdu sinatnibas lihdsiekti aptihtees un tahdà wihfè fewi paschus un zitus maldinaht. — Zil tahli weena tauta tà war tift, kad ta schahdai mahzibai peecriht un jeb kad tahs wadoni tai padohdahs, to lai mahzamees pee pehdejeem notikumeeem Franzija. — Un tomehr Grantschi bija tee pirnee, kas wehrdsibu nozehla, kas Wahzeem un zitahm tautahm pee zilwezibas attihstifchanas par preeksch-fihmi dereja. — Tapehz lai efam mohdrigi issfargatees no tahdahm mahzibahm, kas mums waretu muhsu eedsintu tizibas zeenifchanu nemt un turpreti kas nespehji mums zitu neko doht, kas muhsu firds meeram deretu.

Tad wehl weena frefhlahs pufe ir ta ne-ustiziba un flaudiba, kas pee teem, kam schahs pasaules mantas ir mafaki peeefchirtas, fahk pret teem bagateem eefaknotees. — Tè nu tas eemeflis wifu wairaf atrohdahs eefsch ta, ka ta starpiba starp bagatu un nabagu ir leelaka tikufe un ka ta nabagaka dsihwè tagad wairaf prafa, nefa ta tam weegli dohd. — Bet tè atkal waram faziht, ka zilweks ir paks saws leelakais eenaidneeks un ihpafchi tad, kad tas fahk wairaf tehreht, ne kà tas fpehji pelniht.

Beigas man wehl tikai atleel atbildeht us to jautafchanu „Wai zilweki zaur kulturās isplatifchanu ari pateesi ir laimigaki palikufchi;“ fo kà zereju daschs, to nupat teiktu dsirdejis, issaziht gribehts.

Schi jautafchana ir jaw daudsreifas pahrunata un apspreefta un tapehz man tikai atleel ihfi to peemineht, ka pa datai gan. Bet, teklaht lai ne-aifuristam, ka pee wifas darbofchanas, fo daram mums newa wif japrafas, — „waj es zaur to laimigaks teeku?“ Nè, mums tikai ir japrafas pehz ta: „waj mehs ari sawu peenahkumu efam ispidijufchi?“

Deewifchkihs likums un usdewums ir tas, ka zilweks fewi tikai tad par laimigu war faultees, kad tas apsinahs wifu darijis efam, kas wina usdewums. — Ta firdi, kas ir uftizigs pret Deewu un sawu tuwaku, walda meers un laime. — Bet tas, kas bihdamees pee zilwezibas attihstifchanas sawu pa-

lihdſibu doht kawejahs jeb ari rohkas kſhepti turedams gaida, lai jiti to dara, nekad newar iſten laimigs kluht, kaut tam ari jits nekäs netruhtu. Jil tahli mehſ gan tagadit wehl buhtum, kad tee kreetnaſee wiſtri pee kulturas attihſtiſchanas un iſplatiſchanas til uſihtigi nebuhtu ſtrahdajuſchi. — Ar laizigahm mantahm ween mehſ wehl few laimi eepirktees newaram. Bet zaur tahm mehſ waram ſawu laimi pa-augſti-naht, kad mehſ tahs iſleetajam preekſch wiſas attihſtiſchanas, un neween preekſch fewis paſcheem, bet ari preekſch wiſeem zilweſeem. — Bet to mehſ ari tikai tad ween iſdariht ſpeh-jam, kad mehſ ar zilwezigas kulturas attihſtiſchanohs eepaſiſtamees un pee tahs iſplatiſchanas ar wiſeem ſpehkeem lihdſ ſtrahdajam. — Dee dara nepareifi, kaſ tagadeju mahzibas ſtah-wolli ſmahde un kaſ tur atraujahs, kur par mahzibahm war gahdaht un lihdſi ſtrahdaht. —

Jiweena zilweka, wai wiſtra jeb ſeewas, wai jauna jeb weza uſdewums ir, ar ſaweem ſpehkeem un lihdſekkeem palihdſeht pee zilweku garigas attihſtiſchanas un raudſiht zilweku dſimumus ta lohziht un wadiht, ka tee uſ grehtu-zela nepalkiſht.

Kaut jele raſtohs ſpehzigas rohkas un mudri prahti, kaſ tikpat beedribäs, ka wiſa ſadſihwe neapnikuſchi par gaiſmas iſplatiſchanu gahdatu un mehſ gadu no gada te beedribas ſweht-koſ par to leezibu doht waretum, ka kulturas attihſchanas gaiſ-mas puſe pee mums Latweeſcheem un ihpaſchi Latweeſchu beedribä wairojahs un ka turklaht, mehſ paſchi ſawu uſdewumu iſpildidami, eſam: pateſi laimigi.

Sihli notifikumi iſ Rihgas.

Tai 16tä Merzi pulkſten 11 deenä eegreeſa diwireiſ few kaſlä ſaldats biſetneeks Kahrlis Antonowſ Janſohn, kaſ Torns-kalnä Kladermanna namä peedſihwojä, ar to nodohmu few galu padariht; bet mahju laudis peeſteiguſchees wiſu no tam iſtraujeja. Wiſch tika tuhli ſlimneeku namam nodohſt, greeſeeni kaſlä ne-efohſt nahwigi, ta ka wiſu iſahrſtehs. Rapeh; wiſch few gribejis dſihwibu nemtees, pah; tam tagad tur iſmekleſchanu.

Peektdeen tai 14tä Merzi pulkſten 7 wakarä „Behterbur-gas weefnizä“ noſchahwahs kahds 30 gadu wezs ſweſchneeks, kaſ preekſch kahdahm deenahm bija atbrauzis. Wiſch teizahs iſ Charkowas eſam un ſaujahs Stepanſ Mololofuſ. Rapeh; few galu padarijis, naw ſinams.

— Tai 17tä Merzi pulkſten 3 peh; puſdeenas atgadijahs tam no deenasta alaiſtam unteroſizeeram Raſmiram Sarembo

ta nelaimie, no junta ſemē nokriſt. Wiſch no kahda birſchäs komitejai peederiga un Maſkawas Mr-Rihgä buhdama ſpih-keſa junta ſneegu notihreija un kihridamſ wiſch nu bija no junta nokritis. Peh; ahreſes ſpreeduma wiſu wareſchoht iſ-ahreſteht.

Sina pah; uſſaukteem Rihgä.

Pehtera- un Dohmas-baſnizä: reſtoreters Otto Wiſh. Stef-san ar Karolini Schwarz Liſliſä. Pulkſten-taiſtaju palihgs (ſeliſ) Auguſt Gottlieb Schlenker ar Annu Amaliju Eliſab. Baumann.

Gertrudes-baſnizä: ſtrahoneeks Frijis Dundurs ar Gewa Drowing.

Jeſus-baſnizä: ſtrahoneeks Bernhards Paulmans ar Agrafenu Febrownu. Linu-kupſchis Martin Reinholdſ ar Doroteu Breede. Aſlehu-kalejs Chriſt. Mich. Ernuſt Kieſteins ar Katarinu Schlarb. Saloats biſetneeks Guſtawſ Andrejs ar atraini Dphti Furkewig, dſim. Britmann.

Jahnu-baſnizä: pawahs Frijis Jaegermans ar Annu Scha-gar. Saimneeks Johann Pehter Peterjohnſ ar Annu Adelheidi Schneiders. Bekeru ſeliſ Georg Guſtaw Raſlednikow ar Miſli Munter.

Martinu-baſnizä: fabriku ſtrahoneeks Georg Maiſchneeks ar Biſti Muhrneel. Strahoneeks Johann Friedr. Chriſtian Reinsbergſ, noſaukſt Proſſ, ar Annu Keepa. Aſlehu kaleju meiſters Johann Friedr. Scherſchins ar Annu Julianu Larré. —

Skohlas maiſes

pirma data

nupat tika jaunä (peeltä) drukä gatawa un ir manä grahmatu bohde dabujama, maſka eſeeta 50 kop.

Ernuſt Plates

pee Pehtera baſnizäs Rihgä.

Ta biſeles ſtahtu grahmata **Sinai un Golgata** no Gaujeneſ mahzitaja Ludwig Herwagen no 24. Merz atkal ir dabujama pee ſäcker un Plates.

Atbildas.

- B. — R. Par kreetnu rakſtu eelſch „Coſp. un.“ preezajamees.
- G. A. — B. Siniſi numurä atradiſeet preti rakſtu, kaſ Juſhu dohmas aſſ-ſtahw. Raikam ar to peetils.
- M. w. l. Stahſis „Wihtolſ un wiſa ſamilija“ iſgahjuſcha gada gahjumä ſawada eemeſta deht palika til iſhſ. Bildeſ buhſ. Teel ahreſemē tai-ſitas un wehl no tureenäs naw atſuhtitas.
- W. P. — B. „Pateſigs ſtahts iſ Behtim“ lai paleel ne-iſleetahſ, jo tahſ, kaſ launahſ ſawu teh wa walodu runaht ſazidams, ka to eſohſ aſſ-mieſis, — tahſ ari buhſ atmeitſ tehwa tikumus un padohmus, welti raudſiſi tahdam gudru padohmu mahziht. Säh tam ſalamam wahr-dam weeta: „mulkiba pat deeweam nepaſpehſjama.“

Rebalkija.

Atbildebams redaktehſ Ernuſt Plates.

Sludinaſchanas.

3 e h f i s.

Taſ uſ leedeenas-ſwehtkeem kriſdamſ lohpu- un ſirgu-tirguſ Behtis tils wandagü, tai 21. April noturehtſ.

Behrſu muiſchä,

Zaunpils baſnizäs draudſe buhſ tai 18. April i. g.

t i r g u ſ.

Tai 28. April, 13. Septemeri un 13. Oktoberi iſ gabus buhſ Wahr-zeenē, Behrſohnes draudſe, ſirgu-, lohpu- un krahu-tirguſ.

15. April un 24. Oktoberi

tis la jaw ſinams Studmanmuiſchä pee Plawin krohga, ſirgu-, lohpu- un krahu-tirguſ noturehtſ. 1

**J. Malmberga un beedra
tehjas = magasihne,**

Rihgä, Rohp-eelä Nr. 22.

Zaur ſcho daram zeentijameem pirzejem ſinamu, ka eſmu te tehias pahrohtawu leelä mehra (on gros) dibinajuſchi un pahrohtam ſawä pahrohtawä tilai tihru (neſamaſitu) „ſaramanes tehju.“ kuru iſ Riachtas piſſehtaſ paſtelejufchi. Säh tehjas ſorte iſſchakrahs no zitahm ſortehm zaur lohſi patihlamu ſmarſchu un labu garſchu.

Muſhu tehja ir tikai alwas-papihra eepalata un pee latras palas alwas ſtempele (Blombe) pee-lahrtä un ir dabujama 1/1, 1/2, 1/4, un 1/8 mahzinas.

Kungus, tirgotajus un andelmanus, kuri wehletohs augſcham mineto tehju woi nu preekſch ſawas wajadſibas, jeb preekſch atkal pahrohtſchanas egahdatees, kuhſam it laipni mums uſtizetees un muhſ jo beeſchi apmelleht.

J. Malmberg un beedris,

Rihgä, Rohp-eelä Nr. 22.

No **Nijasču** waltis magastines tils tai 31. Merz
70 tšchetwertu rudsu,

eelšy leelahm un mašahm datahm wairaf fohlitajeem pret flaidru mafsu uš okšionu pahrdohiti.
Nijasču pagasta waldišchana, tai 11. Merz 1875.
Pagasta wezafais: M. Weinberg.
Stribweris: J. Rohlit. 1

Kastranes waltis-waldišchana, Mihgas kreise, Sun-
tafšu basuigas draudse, dara zaur šcho wifseem si-
namu, ta 2. April f. g. no Kastranes waltis ma-
gastines tils wairaf fohlitajeem pret tuhltu flaidru
nandu pa mašalahm datahm pahrdohiti

**125 puhri meefchu un
100 puhri aufu.**

Kastranes waltis-wald., tai 12. Merz 1875.

Wibroka muischā,

Mahlpils draudse, buhs 21. April f. g. okšions,
kara lohpi, (Anglu un eelšemes flakas), sirgi,
semtohpibas leetas, lamanaš, wahgi u. t. pr. uš wairaf
fohlitšchannu pret tuhltu asmašafschannu pahrdohiti.
Wibroka muisch-wald., 19. Merz 1875. 3

Abertafschmuischā, Madaleenas draudse buhs okšio-
ns, tai 7. Aprili 1875. g. Meschmal mahjas grunti-
neetam, kur wifas mahjas sirgi, lohpi, zublas, la-
manas, wahgi, arlli un žitas šaimneezibas - leetas
wairaf fohlitajeem tils pahrdohitas.
Abertafschmuischā, tai 10. Merz 1875.

Jahn Behrsm.

Stribweris

ir preefšy Waltenberga waltis wajadšigās. Beeteif-
schanahs, lihds ar leezibas ralksteem un tuhltu ari
notaiššchana tai 8. Aprili f. g. pulstien 10 no rihta
pee pagasta waldibās.

Waltenberga pag-wald., tai 15. Merz 1875. 3

Zanni žilweti, kam patiktōhs šchofera - amatu
cemahžitees, war peetiktees Želgawas Ahr-Mihgā,
1. Ambaru-eelā N 18, sehta pee Pfeiffera. 3

Diwas uzšitigas meitas, weena preefšy
kehšadarbeem, oštra preefšy ištahm un wefchu
teel pee labās lohnes uš 1. Weifschu-
damba N 15, pagehretās. 2

Mihgas bibbeles beedriba

dara šinamu, ta bibbeles un jaunās testaments ta-
gab war dabuht pee aptekera Doefewig f. Weh-
meru-eelā N 3b. 3

Mihgas hipoteku-beedriba.

Teem 1870. gadā šchai beedribai peenahšufšeeem
imobiliju ihpašchneekem teel zaur šcho šinohts, ta
pehž beedribas šituma § 62, šdogad winau imobilij-
jas tils pahzraudstās. Preefšchueeziba.

Weens gruntes-gabals ir pahrdohdams, Ah-
geles-talnā, leelā Lehgeru-eelā N 44a.

Roperbel muischā,

Umurgas draudse, ir uš nahšofšeeem Turgeem 1875
weens krohgs ar semi un weenu šeeuneeku mahju
šrentejamās. Turwatas šinas pee Roperbel muischas
waldišchanaš.

Tai pee pilsfehtas peederigā Salas muischā, preti
Šlofai, ir pahrdohdams weens pilnigi cetaišhitis

bruhšis,

ar to tur peederigo inventarijumu, tā ari laulu-
leetas, lamanaš, wahgi, kulama-mašchina u. t. pr.
Mabtalas šinas ir dabujamas Mihgā, Zuhlu-eelā
N 20, 1 trepi augti un turpat Salas-muischā. 2

Diwi fuhrmann kaleschas

ir pahrdohdams Ahr-Mihgas Kalku-eelā N 13.

Kownas gubernā,

20 weršes tahtumā no Prufšchu rohbeschahm un
17 weršes no Lanrogeneš, tohp

pahrdohita muischā,

turā atrohnašs: 290 morgenu mešča, 120 morgenu
aramas semes, 150 morgenu feena plawu un 85
morgenu ganibas weeru. Seens tohp noplants lihds
9 tuhlflošdi pudu. Muischas mahjas pašahm de-
rigā lahrtiba. To cenahšchanaš leetu pahrdohšcha-
na, deht ta rohbescha tuwibas, ir pate weegla; žena
uš wifahm leetahm ir weena pilsfehtas žena.

Muischas žena — pa 34 rubli par morgenu žeb
50 rublu par defetinu, tohpā ar inventari.

Te, kaš šcho muischu gribetu apflatiht un
pirti, tohp ušluhgti ušdohtees zaur grahmataš ralk-
steem žeb ihpašchi sawā waigā uš Wilnaš pilsfehtu,
Wilnaš Westnita („Вуленскаго Вѣстника“) re-
dahžija. 2

Lohses

uš 37. Behterburgas lotereju, islohfeschana tai 20.
Aprili, pag 1 rubl. 20 lap.

Lohses uš 29. Maštawas lotereju Oseltenas loh-
jes) islohfeschana 27. Aprili, pag 1 rubl. 20 lap.

Lohses uš Maštawas loteriju (šlas lohjes) is-
lohfeschana 16. Aprili, pag 60 lap.

Lohses uš Maštawas loteriju (baltas lohjes) is-
lohfeschana 19. Aprili, pag 30 lap. gabalā ir wehl
dabunamas. Apšteleschanas zaur pašti teel drihšumā
luhgas.

Winešti, turi uš tahm no manim pahrdohšcham
lohšehm krišhš, tils šehinis Awišes ištudinati un
pirzejam no 10 lohšehm wineštu liste peefuhtita.
Škad lohšes par pašti parafšta, ir no 1-10 loh-
šehm 30 lap. paštes-nauda šlaht jaleek; 10 un wairaf
lohšes peefuhtu ar manu paštes-naudu.

H. Stellmacher,

žitreis Zh. Walther,
Želgawā, Paštes-eelā N 20.

Latweefschu teaters,

Mihgas Latweefschu beedribas-namā.

Swehtdeen, 23. Merz 1875.

Ižrihtohšs no šahdeem Kronwalda žeenitajeem,
Kronwalda kapitalam par labu.

- I.
- 1) Mušika, no Euterpes orkeštera. 2) Prologs.
- 3) Kwartete. 4) Deklamereerjums is Kronwalda ralk-
steem. 5) Atpuhtees Gaujas grawā, dšhwa bilde.
- 6) Kwartete.

- II.
- 7) Mušika. 8) Dauds trohšna no neekem, johtu-
luga weenā žehleenā pehž Kceemu originala farat-
šita no A. Džhrika. 9) Mušika. 10) „Stabu-
raga meitina,“ dšhwa bilde ar dšeedašchamu.

Mašja pirmās rindās pa 1 rubl., žitōš numuree-
reidōš platišhōš šahlē pa 70 lap., šahnpłatišhōš 50 lap.
uš galerijas lošchās 40 lap., turpat šahnpłatišhōš
20 lap.

Cefahšums pulstien 7 1/2 walarā.

Biketēs eepreefšy dabujamas: Latw. beedribas-
namā pee šchweizerā; brahlu Bušā grahmataš-bohdē
un Lerchendorff kunga bohde, Kalku-eelā N 13.

Zabi dihdamuo

fehllu-wihtus, aušas, englišču fehllas-aušas un
tweefschu-šlijas pahrdohd lehti

A. S. Stein,

Kemeru-eelā, pee Jauneem wahriteem. 3

Skultes dšelsu fabrika

(Abiamünde) war dabuht bašchadu kaltu dšelsi, tā:
preefšy šudmalahm, fugehm un preefšy mahju buh-
šchanaš par Mihgas ženeem.
Skulte, 17. Merz 1875. C. Thoms.

Skaitu ar garahm tapahm Eufšā ta-
bafu peedahwa

Albert Drescher,

Želgawas Ahr-Mihgā, Leelā-eelā N 4.

Paš-kambaris un pehruw-bohde

Wold. Kroeger.

Mihgā, Kungu- un Kahrku-eelu žuhri,
eepretim grahmataš paštei peedahwa par wifšehato
ženu Kurjemes- un Maštawas- šejšera-miltus, tā
ari žufuru, kašju, tehju un wifabas wirzes par to
wifšehato žirgu.

Franzjušču tešchās-nahšus ar weenu afmini pee-
dahwa

Albert Drescher,

Želgawas Ahr-Mihgā, Leelā-eelā N 4.

Semfohpibas

mašhines un laufa-rihki,

tā arlli, ežeshas, fehšchanas, dāmsa- un širgu-
špehlu kulamas, labibas tihramas elšetu-greešcha-
mas mašhines u. t. pr. is šlaweneem ašreemes fab-
rikeem, ihohd no lehgera un uš apšteleschannu

P. van Dyk,

leelā Smilšchu-eelā N 1.

Tahš tā ištawetahš šeepees, turas plekus (Som-
mersprossen), ištumus un no šaulēs bruhni node-
gušcho no gihma nobšen, dabuja is Behterburgas
laboratorijuma preefšy šcha pawafara un peedahwa

Albert Drescher,

Želgawas Ahr-Mihgā, Leelā-eelā N 4

Frišchas fehklas

no šatnehm, pušehm, lohkeem, kruhmēem un šem-
tohpju augeem peedahwa

H. Gögginger.

Ženu-narahditajus Latweefschu walobā par wetti
dabujami un teel beš mašfas peefuhtiti. 5

Frišchas augu un puž-fehklas
wifadās fortēs ir lehti dabujamas Dina-
burgā pee andeles-bahrsneeka
Lewita mahja.

Kweefschu-šlijas un špižetus rudsu-miltus
pahrdohd par mehreneem ženeem

Albert Drescher,

Želgawas Ahr-Mihgā, Leelā-eelā N 4.

Weena kafa ir uš leelāhs Aleksander-eelas, fešt-
deenā, tai 15. Merz šanenta tihuse, kuru war atpa-
kat dabuht leelā Aleksander-eelā N 81.

Tai nakti no 18. uš 19. Merzi f. g. ir Abdašču
Eufšā krohgā nošagta balti šima lešwe, kura bija
gruhšneja. Kaš par šcho nošagto lešwi waretu štaid-
ralas šinas doht, dabuhs 25 rubl. patežibas algas
Pašafschu muischā, Krimuldas draudse.

No polizejas atwehlehts.

No žensures atwehlehts. Mihgā, 21. Merz 1875.

Drihehtis un dabujams pee bilšču- un grahmataš-driketaja Ernū Plates, Mihgā, pee Behtera basuigas.

winu mekleja; us reis winſch juta atfal patilſchanu dſihwoht un brihwes buht. Winſch fatwehra jaunekles rohku.

„Wini mekle mani — wini nedrihſt mani fatapt — tad es eſnu pagalam, — glabh' mani!“

Wina rohla un wina balſs drebeja; winſch uſſkatija ſkaiſto meitu ar bailigahm un luhgdamahm azim.

Schandarmu ſirgu pakawu ſkana bija preeſch durwim dſir-dama. Wini nolehja no ſirgeem un ſteidsahs mahja eelſchâ. Behglis nezereja wairs us iſglahbſchanaſ.

„Iſturatees gluſchi meerigi,“ jaunelle fajija palluſu un iſrahwa ſawu rohku iſ wina rohkaſ. „Iſturatees meerigi. Juhs newarat wairs neredſeti aiſbehgt.“

Behglis apſehdahs atfal. Winſch gribeja meerigs buht, un tomehr wina ſirds puſſteja dikti, jo wina brihwiba un dſihwiba karajahs deega gala.

Abi ſchandarmi cenahja iſtabâ un uſſkatija ar uſmanigahm azim behgli. Winſch iſturejahs gluſchi meerigs, bet tomehr ſchandarmi likahs winam ne-uſtizohht.

„Kaſ juhs tahds eſat? weens no wineem praſija.“

„Taſ ir mans brahlens, juhs buhſeet winu tatſchu te redſe-juſchi,“ jaunelle rumaja ahtri ſtarpâ. Winſch ir manas mah-tes brahla dehls un winam patihht beeſchi muhs te apmekleht, laut gan winſch iſhti tahli no ſcheijeenas dſihwo — —“

„Kluſu, kluſu, ſkaiſta Garzu kalnu rohſite,“ ſchandarms atbildeja ſmaididams, „wehlaſi tu wari ar mani runaht, tagad man jadara ſaws peenahſums.“

„Kaſ Juhs eſat? winſch praſija wehl reis us behgli greeſees.“

„Waj mana radeneezee naw to jums deefgan ſkaidri iſſa-zijuſe?“ behglis atbildeja ſpihtigi. „Ja juhs gribat manu dſihwes kahtu ſinaht, tad jums waijaga leija pee manas ſahd-ſchas preeſchneeka praſiht eet.“

„Hoho!“ ſchandarms iſſauzahs. „Ta dauds blandahs un ſlahpſtahs pa kalneem, kuzi teizahs par meerigeem ſahdſchas eedſihwotajeem. Radneezi war katris lehti atraſt. Nu, gan to redſem, — kaſ eſat?“

Schandarms eetſchulſteja ſawam beedram ko auſis un abi apſehdahs durwim tuwu pee kaſhda galdina. Behglis bija wi-nus zeeſchi uſſkatijis un nomanijis, ka wini tam ne-uſtiz. Winſch ſinaja, ka winſch ir pagalam, ja tee winu paſihtu, un ar dre-bohſchu ſirdi winſch gaidija us to, kaſ notiks.

Beſ cemeſla ſchandarmi nebija pee durwim apſehduſchees Wini apſteleja ehdeenu un dſehreenu.

„Nahz, brahlen, un palihds man,“ jaunelle fajija us durwu puſi eedama.

Winſch ſaprata winas nodohnu, bet uſzehlahs laikam par ahtri. Kad winſch gribeja pee durwim pee-eet, tad weens ſchandarms uſlehja ſtahwu un fatwehra winu pee pleza.

„Pagaidi! neweenu ſohli iſ ſchihſ iſtabas!“

Behglis farahwahs. Winſch laſija ſchandarma nizamadami ſmaidoſchâs azis wiſu — winſch bija paſihts un pagalam. Wina drohſchiba rahdahs tajâ azu-mirkli, winſch ſanehma wi-ſus ſpehtus, gruhda ſchandarmu ar tahdu waru atpakal, ka taſ ſtreipulodams ſawam beedram uſkrita, ſpruka pa durwim ahtrâ, atrahwa ahtri weena ſirga pawadu, kura bija tikai feh-tas weetâ uſmaukta, lehja tam mugurâ un aiſjahja auliſti.

Laima bija noſpreeduſe, ka winſch bija ahtruma ari ohtra ſirga pawadu lihds atrahwis un aiſſkrehja ar abeem.

Abi ſchandarmi ſpruka iſ mahjas ahtrâ un ſkrehja winam dikti brehtdani pakal. Bet winſch bija iſweizigs jahtneekſ,

nu teem nebija wairs nekahda zeriba winus panahht. Weens iſſchahwa piſtoli behglam pakal, bet lohde eelſkrehja ſwelpdama kaſhda reſnâ egle.

Drihſ behglis bija tik tahlu, ka wina cenaidneeku lohdes newareja winu wairs aiſſneegt, tad winſch ceraudſija kaſhdu few preti jahjoht. Migla bija iſſkluſe, ta ka abi ſchandarmi ceraudſija ari preti jahjeju un kleeſa jo ſtipraki.

Kad behglis jahtneeku ceraudſija, tad uſreis winam pahrgahja auſſti drebuli. Taſ bija wina paſcha cenaidneekſ, Weſſſaltijas poliſejas komiſars, Wenzels. Ari taſ likahs winu paſihtohht, jo taſ winam uſſauza: „Apſtabjees!“ un tureja piſtoli ar uſ-wilktu gaili winam preti. Ahtri behglis greeſa ſawus ſirguſ atpakal, un iſrahwa iſ kruhts-keſas ſawu piſtoli. Weenâ un tajâ paſchâ azu-mirkli diwi ſchahweeni norihbeja.

Behglis redſeja ſawu pretineeku ſedlds ſchtauganu turotees.

Winſch ſita ſirgam ſtipri ar piſtoles ſpalu un lehſchkoja tam garam. Ohtra ſirga pawada bija paſprukuſe un winſch jahja ar weenu prohjam. Tagad tikai wehl winſch nomanija, ka winſch bija ari eewainohhts. Lohde bija wina kruhti aiſ-nehmuſe. Winſch fajuta, ka iſ wahts tezeja ſiltas aſinis un wina ſamana taiſijahs us beigahm. Tad winſch dſirdeja pa-kawu klabeſchauu few pakal un winſch juta no jauna ſpehku us behgſchanu.

Tikai weenadâ wiſje behglis wareja wehl mehginahht us iſ-behgſchanu. Winſch nolehja ahtri no ſirga un eeſita tam ar piſtoles ſpalu ſtipri, ka taſ auliſti prohjam ſkrehja. Winſch pats noſkrehja no zelina ſahnus, lai waretu aiſ kohleem un klintim ſlehpdamees kaſhdu ſlepenu weetu atraſt. Warbuht ka wina kehraji pahſſklatitohs, aiſjahtu winam garam wina ſir-gam pakal, zaur ko winam atſiktohs laiks paſlehpſtees.

Wina nodohms iſdewahs. Schandarmi aiſjahja winam ga-ram. Steigſchus winſch kaſpeleja pa klintim tahtal un tah-lat un nedohmaja us to nemaſ, ka winſch waretu no tahm noſtriſt un ſadauſitees — winam aiſ muguras bija wehl lee-latas breeſmas. Wina ſpehts bija zaur dauds aſinis iſteze-ſchanu gluſchi iſſizis, bet tahs bailes, ka wina cenaidneeki winu panahhtu, liſa winam ar wiſu neſpehziſu us preeſchu kaſpe-leht. Winſch pats neſinaja, zil ilgi, zil tahli winſch bija pa klintim kaſpelejis, tad winſch patrita aiſ kaſhda leela klints-gabala gluſchi beſ ſamanas us ſuhnahm. Wina kehraji bija drihſ ſirgu beſ jahtneeka notwehruſchi un greeſahs atpakal. No-pilejuſchâs aſinis rahdija wineem to weetu, kur behglis bija no ſirga nolahpis un ſahnus no zelina nogreeſees. Uſins pileeni rahdija wineem ari tahtaki behgta pehdas un ka ſwehri pehz laupijuma kaſhrigi wini ſteidsahs tam pakal.

Ta bija nelaimigam par laimi bijuſe, ka wina aſins teze-ſchana bija mitejuſchſ un wina pehdas nebija us klintim pa-ſiſtamas. Wairak ſtundas ſchandarmi bija pa klintim mekleju-ſchi, wini nomanija, ka behglis nebuhs warejis tahli aiſmuht, tadeht ka winam dauds aſins iſtezejuſchâs. Wini bija tam klints-gabalam tuwi garam gahjuſchi, aiſ kura nelaimigais behg-lis beſ ſamanas guleja. Winſch buhtu winu ſohſus un la-maſchanaſ dſirdejis, ja winſch buhtu warejis ko ſajehgt. — Schandarmi newareja winu atraſt.

II.

Meſcha kunga Almintina iſtabâ trihs zilweki fehdeja. Me-ſcha kungs pats, ſlaiks un ſpehzigis wihrs, no kura nobruh-nojuſcheem waigeem wareja nomaniht, ka winſch bija deenas

un naktis mešhā pavadijīs un aukstumu un karstumu ištūrejis; tad mešha kunga skaisā astonpadsmit gadus meža meita, Tonija, kura bija no tehwa zeetu dabu mantojuse, treschais zilweks bija polizejas komisars, Wenzels, tas pats, kas schahs deenas rihā bija behgtam preti jahjis un tam schahwis. Behgla lohde bija wina rohku eewainojuse, kuru winsch faitē nesa. Bet schis eewainojums nebija lohsti eewehrojams.

Wenzels bija Almintina braktadehls un jau wairak ne ka gadu Tonijas bruhgtans. Winsch bija teešas sinatnibās studereces un Almintinam par nepatīschanu, kuresch tapat, ka katris kreetnis Wahzeets, Frantschu warmahzibu cenihdeja, Frantschu polizejas deenastā cestahjees.

Winsch bija mehginajis tehwhrahli pahrrunahst, ka winsch wareschoht ihpafchi schajā deenastā faweem nelaimigem un nospeestem tautas brakteem ko par labu dariht, pat to winsch isteiza blehdigi, ka winsch cenihstohst Frantschu waldbibu, un Almintinsch bija tadeht lahwis winam ar fawu meitu fade-retees un til beeschi, zil wina deenasts atlahwa, atnahst.

Ari pehz tam, kad behglis bija wina rohku eewainojis, winsch bija pee Almintina atjahjis un isteizis, ka winsch schai apgabala kahdu isbehgufchu dumpeneeku meklejohst, un kahdā wihsē tas no wina schorihst isbehdsis.

„Es gan ne-ufnemtohs to darbu, uš tahda wihra guhstīschanu isect, kas fawu dshiwibu netaupidams apnehmees kahdu darbu isdariht, zaur ko muhsu tauta tilku no swescho warmahku juhga atswabinata,“ Almintinsch atbildeja drohfschi un skaidri. „Kad es winu fataptu, es winam wehl palihdsētu pahr rohbeschu tikt. Teem kreetneem tehwijas dehleem, kuri preeksch fawas tautas bija mehginajufchi labu dariht, klahjabs deesgan gruhsti, kad wineem ari laimejabs pahr rohbeschu aismukt. Wineem war gan pahrmest, ka wini ir fawu nodohmu par daudš ahtri un neapdohmigi raudsījufchi isdariht, bet wini ir tomehr wihri, kuri man un katram kreetnam tautescham jagohda.“

„Schis nē,“ Wenzels runaja preti. „Schis nepelna tawu lihdszeetibu. Es pasīhstu winu labaki, zitadi es nebuhtu nahzis winu guhstīht. Tas ir breefmigs zilweks; winsch nogruhda kalna-krohdsinā schandarmus no durwim, aishedsa ar winu strgeem un ischahwa uš mani pistoli.“

„Katram ir brihwiba un dshiwiba mihta,“ Almintinsch atbildeja. „Es nebuhtu zitadi darijis. Tam jauneklām leekahs sirds ihstā weetā buht.“

„Dumpineeks — nosedejs!“ Wenzels issauzabs pikti. Tonija runaja starpā, lai waretu abu wihru strihdi nobeigt, kureem par tahdahm leetahm runajohst nebija nekad weenadas dohmas. Wina aistahweja fawa tehwa dohmas un flaweja ar dedsiģeem wahredeem dumpineeku tehwijas mihlestibu; ihpafchi wina gribeja fawu bruhgtanu, kuru wina karsti mihleja, zaur to pahreelzinahst un pahrrunahst, lai winsch raudsītu fawā deenastā, zil ne zil preeksch nospeestahs tautas ko labu dariht. —

Strihds starp abeem wihreem nebija wehl gluschi aprimis, jo Almintinsch gaidija uš fawa braktadehla pretoschanohs, lai waretu winam ašt atbildeht, kad abi schandarmi cenahza. Wini isteiza fawam preekschneekām, ka winu ilgās puhles, behgli atraft, bijufchās weltas.

„Winsch newar tahli aishedsis buht,“ weens schandarms fajija. „Ar weenu mešha kunga afins—funi mehs atradīsim wina pehdas driht, jo schee funi sa-ohsch uš smellako afini.“

Schis eedohmas patika Wenzelam. Winsch bija apneh-

mees behgli saguhstīht. Personigs naidš, isjohlita alga un zeriba, zaur to kchnina labpahrtibu eemantohst, skubinaja uš to. Tomehr winsch ne-eedrihtstehjabs drohfschi no fawa tehwhrahli funi isluhgtees.

„Manu funi, nelaimiga zilweka pehdas usmekleht!“ Almintinsch runaja starpā. „Nekad! Preeksch tam es neturu funi, un es schautu tam labaki lohdi zaur galwu, neta es to preeksch zilweku medischanas isleetatu!“

„Winsch ir breefmigs zilweks,“ Wenzels runaja preti. „Kchninam ir tas no leela swara, ka winsch taptu atraft; tu dabufi ari warbuht kahdū algu, kad tu ar fawu funi palihdsēi winu usmekleht.“

„Paleez klusu!“ Almintinsch issauzabs pikti. „Es pateizohs tew par tahdu algu. Preeksch tawahm azim es noschahufchu fawu funi, lai taws preeks, nelaimigo atraft isnihktu!“

Winsch panehma no feenas biši un gahja uš durwju pusi. Tonija peectureja winu, jo winai bija funa schehl.

Tikai ar puhlehm wina spehja fawu tehwu peerunahst, lai taupa funa dshiwibu; bet winsch palika zeeschi pee fawas apnemichanahs, funi uš tahdu medischanu nedohst. Wenzelam wajadseja schandarmus atkal aissuhstīht, ar to pawehli, zeeschi pehz behgla mekleht, winsch pats apnehmahs wehl weenu deenu mešha kunga mahjā palikt.

Atkal tee pafchi trihs sehdeja istabā kohpā. Tikai Tonijas jautris gars nelahwa tai strihdei wairotees, kas starp winas tehwa un bruhgtanu bija zehlfuchs. Wenzels likahs pee mihstahs fahneem notikufcho aismirsis.

(Uš preekschu wehl.)

Johzigas prezibas.

Kahdā beedribā spehleja kahrtis. „Es spehleju lohsti slitti,“ tā kahds jauneklis fajija uš kahdu jaunu dahmu. „Es ari neprohtu lahga spehleht; tā tad mehs ihsti weens preeksch ohtra efam derigi,“ atbildeja jauna dahma, uš kahrschu spehli dohmadama. Ziti to dsirdejufchi wehleja ahtri laimi uš prezibahm. Parweltsi wini luhkoja teem isklaidroht, ka newis no prezeschanas, bet no kahrschu spehleschanas, runajufchi. Weest no tam neso negribeja dsirdeht, un johkoschanahs nebeidsahs, pirms prezibas pateesi nebija dsertas un kahrschu spehle par spehli preeksch wiša muhscha palika. — Kahds, kas no tahm prezibahm dsirdeja, fajija: „Kad til feewa trumpi ne-isspehle.“

Al, kaut es ari tā waretu!

Kahda daita feewina fawam wihram dshiwu ihsti darija ruhktu. Sinams deenastmeitai bij wehl wairak ko pazeest.

Kahdu deenu deenastmeita eenahza pee fawa kunga un fajija raudadama: „Es juhfu gaspafschai pasludinaju, ka pehz trim nedelahm gribu aiseet!“ „Al Deems!“ wihrs nopuhstahs, „zil tu esi laimiga!“ „Al kaut es ari tā waretu!“

Gehte (Göthe) faka: Ihsta mihlestiba ir ta, kas weenumehr tapate paleek: kad winai wifu atlanj, jeb kad winai wifu aisseeds.

Filosofija.

„Kas tad ihsti ir filosofija?“ kahda lohsti smuka dahma prafija kahdu mahzitu jaunekli. — „Filosofija ir,“ schis atbildeja palkanidamees, „jums blakus sehdeht un ne-eemihletees.“

R. Matfcherneeks.

Gradi un seedi.

Webstule is D. draudses pilssehtas Janim.

Mihlo Jani! Nebrihnojees par dauds, ka es tevi nu reis ari esmu ar webstuli apmeklejis. Jo redsi, es tevi esmu apmeklejis tamdeht, ka man ir tew jastahsta, kahdas leelas pahrgrohsichanas muhsu draudse, tawa dsimtene, notikufchas.

Muhsu draudse tagad wifas leetas pahrgrohsahs, es fatu: wifas laizigas leetas — eet milsu fohleem us preekschu. Til ta semes kohpschana, ka bijuse ta stahw, ta til wehl naw pahrgrohsijufehs. Schoreis tew gribu pastahstih, zil brangi esam eegrohsijufchi strahdneeku derechanu. Kad tu te wehl biji, tad no tahdas derechanas it nelo nesinaja, bet nu, preeksch 4 ga-deem esam mehse eetaifijufchi tohs ta nosauktohs berna-ragus, fur tad sawus kalpus, puifchus waj meitas derejam, — sinams, ko til katram wajaga. Berna-ragi, pee mums ta tohp notureti: tai ohtra mehneft pehz jauna-gada tohp katru swehtdeenu pee bashizas durwim issludinahse, ka tai un tai krogga, to un to deenu buhs berna-ragi. Un mehse ari ne-esam wis flinki berna-ragus apmekleht, jo til lihds ta deena flahst, tad mehse leeli un masi, wezi un jauni, dohdamees til turp us kroggu, fur tad ari islustejamees ka tihl, ar danzofchamu, dserjchamu un ar derechanu, pee kam wehl daschu reis fa-eijam til dauds, ka ziteem ir ais durwim jastahw. Mahja pahrnah-lufchi, isgulam dulumu un atpuhtinajam sawas kahjas, kuras no danzofchanas gandrihs jaw stihwas palikufchas, un tad, dohdamees atkal us ohtru kroggu berna-ragus swehtih, fur atkal waram dsert, danzoht un dereht pehz paschu patilichanas, ar weenu, ohtru, treschu un zeturtu, pee kam atkal rohtas-naudu usnem, un kreetnas magariufchas tohp padsertas. Ja kahdu reisi naudinase peetruhtsi, par to nelas, krodhsineeks jaw dohd kahdu pudeliti wihna un daschu duziti beirufcha us paradu. Redsi Jani, ta mehse waram lustetees un dsert, jo mums jaw eet us parahda un ari wehl waram dereht ka gribam. Kad pehzal pee teefas ja-eet un kahdu pufgadu jateefajahs, par to jaw nelahda waina, waj tu strahda darbu, jeb eij pee teefas, tas ir wifs weens.

Spreedi nu tu pats, Jani, waj ta naw sala dsihwe. Un ja tas ta arweenu us preekschu ees, tad mehse sahksim tikai berna-ragus ween tureht, un zitu wairaf nelo.

Tad nu es esmu beidsis par muhsu berna-rageem stahstih. Dsihwo tad wesels, un gahda no sawas pufes zil til wari, ka pee tewis pilssehta ari tahdi berna-ragi teef eetaifiti.

Wezais Pehtschus.

Kam taisniba?

Zil zilweku dohmas ir daschadas! Eadis, Austruma praht-neeks mehginajis peerahdiht, ka tas nabagalais zilweks esohst arweenu tas bagatakais, tadeht ka nabags esohst swabads no tahm ruhpehm, kas bagatu katra brihdi nemeerigu darohst, prohti no tahm, ka wina bagatiba warohst zaur kahdu nelaimi ispu-teht; bet kam nelas ne-esohst, tam ari nelas newarohst isputeht. — Kahds Wahzu dseefmineeks dseed, kas ari mums Latwee-scheem sen jau pahrtulkohts un pasihstams:

Par mantu mas to behdajohs,
Gan kuhfchu istizis;
Kad Deewinsch weselibu dohs,
Tad labums netruhts wis."

Kahds Anglu mahzitajs esohst beidsis sawu luhgichanu ar scheem wahredeem: „Deews farga manu draudsi no bagatibas, jo nabags mihlo wairaf Deewu, neta bagats!“ — Tur preti Talmudisti faka: „Nabags ir mironam lihdsigs,“ un kahds Staleets fajija par nabageem: „Kam nelas naw, tas pats ari naw nelas.“ Wahzeefchi isleeta dauds reis scho sakamu wahrdi: „Nauda walda pasauli.“ Kam nu ir taisniba? Us to, mih-tais lasitajs, ir gruhsti atbildeht.

Ta ir tagadeja mohde.

Kahda jaunkundse, ar kuru biju daschas stundas draudsigas farunas pawadijis, nahza man us eelas preti. Es panehmu ahtri sawu platmali no galwas un sweizinaju jaunkundsi pee-flahjigi; bet wina usskatija mani garam eedama tikai ar pla-tahm azim un ne-janehma manu sweizinafchamu, par ko es brihndamees winai brihtinu pakal stacijohs. Kahds pasih-stams, kas to bija redsejis fajija us mani: „Kas par to ko brihntees, ta jaw ir tagadeja mohde?“

Zelgawas pils-dahsa ar sawu draugu staigadams dsirdeju, ka mahte bahra sawu meitu par to, ka wina esohst par lepnu zepuri dauds naudas neleetigi isschkehrdufe; bet meita atbildeja rupji un saimodama, ta ka mahtei bija klusu japaleef. „Tad ta rupja meita!“ es fajiju us sawu draugu. „Tam wih-ram, kas to prezehs, buhs nemeers mahja.“ „Ka meita par mahti un feetwa par wihru walda, ta jaw ir tagadeja mohde,“ mans draugs atbildeja dsestri.

Mihla.

Deht neecee mani dabuht wari,
Un daudfrel glufchi nezerohst;
Zaur mani tew teef raises ari, —
Tu peenem mani negriboht.
Bet mani paspehleht tew labpraht nepatiltu:
Kas mani paspehle, tam flahde rohdahs,
Un mani winejoht no manis wala tiktu;
Bet mani wineht katram ne-isdohdahs.

Lappas Mahrinsch.

Lihgas laudis, preezaitees!

Brahti, lai mehse jautra preeka dseedam,
Lihgas laudim klahjabs dseedafchan!
Laischat tautas-dseefmahm staneht preekam,
Ka aisweenu stipra! latwist' stan.
Ja, til jautriba —
Lihgsmoj't tautiba!
Ka wifapfahrt atbalf' manohst man."

Muhsu firds lai nelad aufsta rohdahs,
Lai nerajsa muhsu tautas fait?
Drohschi, zeeschi lai ta augfcham dohdahs,
Ber', ka drohschai fidei nelas fait! —
Ja, mehse buhsim drohsch!
Lai ar' liltens kohsch!
Muhfcham ihsta wihra firds newaid'!

Kahds grandinsch.

Tikai drohschiba fasneefs dsihwibu un brihwibu,
Tikai ta fasneefs taisnibu un laimibu.

Neraudas Lihgonis.

Atbildebams Nebalkehrs Ernst Plates.